

STATISTIKANÕUKOGU KOOSOLEKU PROTOKOLL

Tallinn

27.03.2025 nr 10-1/25/002sn

Algus kell 14.00, lõpp kell 15.30

Juhatas Hede Sinisaar

Protokollis Anneli Saarma

Protokoll koostatud 01.04.2025

Osa võtsid Veiko Tali, Urmet Lee, Raoul Lättemäe, Raivo Ruusalepp, Pille Lehis, Reelika Leetmaa, Marko Udras

Puudusid Kadri Land, Erik Ernits, Mari-Liis Jakobson

Kutsutud

Tervise Arengu Instituudi tervisestatistika osakonna juhataja Jane Idavain

Eesti Panga statistikaosakonna juhataja Jaanus Kroon

Kliimaministeeriumi strateegia, analüüsi ja digiarengu osakonna juhataja Merilin Olo

Riigikantselei strateegiabüroo nõunik Tarmo Luumann

Statistikaameti peadirektori asetäitja andmeteenuste alal Kaido Paabus

Statistikaameti peadirektori asetäitja andmehalduse ja andmeteaduse alal Liina Osila

Statistikaameti partnerlussuhete juht Jaana Tael

Statistikaameti majandus- ja keskkonnastatistika osakonna juhataja Kaire Raasik

Statistikaameti majandus- ja keskkonnastatistika osakonna tarbijahindade statistika tiimi juht Lauri Veski

Koosoleku avas Hede Sinisaar. Tehti ettepanek muuta varem kinnitatud päevakorda ja tõsta kolmas päevakorrapunkt esimeseks. Kinnitati muudetud päevakord.

Päevakord

1. Ülevaade THI arvestuse arendustest ja väljakutsetest
2. Statistikaameti 2024. aasta aruanne
3. Statistikanõukogu 2024. aasta aruanne
4. Muud küsimused

1. Ülevaade THI arvestuse arendustest ja väljakutsetest

Kaire Raasik andis ülevaate tarbijahinnaindeksi (THI) valdkonna arendustest 2025. aastal. Statistikaameti THI meeskond on teinud viimasel kahel aastal läbi suured muudatused. Meeskonnaga on liitunud rohkem asjakohaste oskustega inimesi, et võtta kasutusele uusi andmeallikaid ja automatiseerida regulaarseid tegevusi. Samal ajal tuleb aga hakkama saada vähenenud ajaloolise teadmusega.

THI valdkonna arendused 2025. aastal prioriteetsuse järjekorras on töötada välja elektri hinnaindeksi koostamise uus meetoodika, valmistada ette 2026. aastaks üleminek müügiandmetele (*scanner data*), automatiseerida tarbijahinnaindeksi koostamine, laiendada veebikammimise valdkondi ning luua töölaudad indeksi analüüsiks. Elektri hinnaindeksi uue meetoodika väljatöötamise eesmärk on võtta igakuisel elektri hinnaindeksi koostamisel kasutusele detailsemad elektrikpaketi andmed. Tulemuseks on täpsem elektri hinnaindeks, mis käitub energiakriisides paindlikumalt kui praeguse meetoodika alusel arvutatav näitaja. Juuniks 2025 on välja töötatud meetoodika paketiandmete kasutamiseks elektri hinnaindeksi koostamisel. Praeguseks on alusandmed saadud (aegrida alates 2020), igakuine andmelaekumine jätkub ja analüüsi on alustatud. Müügiandmetele ülemineku ettevalmistamise eesmärk on võtta toidukaupade, alkoholi ja tubaka hinnakorjes alates 2026. aastast kasutusele poekettide

kassaandmed. Augustiks 2025 on välja töötatud metoodika müügiandmete kasutamiseks igakuises indeksis ja 2025. aasta detsembri hinnakorjes kasutatakse juba müügiandmeid. Praegu on kasutada nelja poeketi andmed. THI koostamise automatiseerimise eesmärk on hoida kokku aega ja vältida võimalikke käsitöövigu. Detsembriks 2025 on välja töötatud relatsiooniline andmebaas THI andmete hoidmiseks, ning skriptid THI ja väljundfailide koostamiseks. Automatiseerimist on alustatud ning tegevusi jätkatakse märtsis-aprillis 2025. Veebikammimise laiendamise eesmärk on asendada käsitsi tehtav hinnakorje veebikammimisega uutes valdkondades. Detsembriks 2025 on välja töötatud skriptid veebikammimiseks igakuises indeksis. THI analüüsimiseks loodavate töölaudade eesmärk on pakkuda analüüsiks kasulikke näitajaid ja visuaale.

Lauri Veski tõi näited Hollandi ja Soome elektri hinnaindeksi arvutamisest. Energiakriisi alguses puudusid paljudes riikides arvestusest fikseeritud elektri hinnapakettide hinnad. Ainult pakkumise hinda arvestades viis indeks hinna väga kõrgele, kuigi tegelikult oli inimestel ka madalama hinnaga fikseeritud elektri hinnapakette. Euroopas hakati otsima andmeallikaid ning näiteks Holland sai oma elektrimüüjatelt tagasiulatuvalt 2020. aasta algusest detailsed elektripakettide andmed. Holland võttis 2023. aasta juunis elektri hinnaindeksi arvutamiseks kasutusele uue metoodika, millega tehti tasemekorreksioon. Ka meie oleme saanud detailsemad paketiandmed alates aastast 2020 ning nii nagu Hollandki lähtume sellest metoodikast. Soome avastas elektri hinnaindeksi arvutamisel vead 2022. aasta jaanuaris ja novembris ning 2023. aasta augustis tegi tasemekorreksiooni ja parandused. Kummaski riigis elektri hinnaindeksi kümme tagantjärele ei korrigeeritud ja see jäi inflatsiooni mõjutama veel aastaks. Tarbijahindade harmoneeritud indeksit (The Harmonised Index of Consumer Prices (HICP)) võib määrase järgi tagantjärele korrigeerida, kuid seda tehakse harva, viimati 2019 Saksamaal. Metoodika vahetuse või muutmise korral tuleb mitu kuud ette teavitada nii tarbijat kui ka Eurostatit ning seda on ka alati tehtud.

Ühise arutelu käigus toodi välja, kui oluline on statistika kvaliteet just majandustsükli muutuste ajal. Tähtis on, et statistika oleks võimalikult täpne ja adekvaatne ning toimiks tagasisidestamise mehhanism, kus analüütikud või andmetarbijad saaksid viidata ebamäärasustele ning Statistikaamet reageeriks läbipaistvalt ja teavitaks avalikkust statistiliste muutuste tegemisest. Statistikanõukogu rolliks võiks olla soovitude andmine, valdkondlike ekspertide töörühmade loomine Rahandusministeeriumi kaudu või tagasiside saatmine rahandusministrile.

OTSUSTATI:

1.1. Võtta informatsioon teadmiseks.

2. Statistikaameti 2024. aasta aruanne

Urmet Lee andis teada, et ülevaade Statistikaameti 2024. aasta töödest ja arendustest anti juba eelmisel statistikanõukogu koosolekul. Sama teave on ameti aastaaruandes ning see on ka statistikanõukogu aastaaruande sisend. Kokkuvõtvalt oli Statistikaameti tegevus edukas fookuses oleva eesmärgi saavutamisel ehk halduskoormuse vähendamises, samuti kohaneti uute eelarveolude ja kärpetingimustega ning väga olulise tegevusena täideti avaldamiskalender peaaegu 100% täpsusega.

Jaana Tael teavitas, et Statistikaameti 2024. aasta aruanne on koostatud sarnases formaadis eelmise aasta aruandega ja järgib strateegia ülesehitust.

Veiko Tali palus välja tuua kolm kõige paremini õnnestunud asja, mille üle võib uhke olla, ja kolm ebaõnnestunud asja, mis jäid mingil põhjusel tegemata.

Urmet Lee tõi välja, et edulooks võib pidada väliskaubandusstatistika projekti, mis vähendas olulisel määral andmeesitajate halduskoormust. Samuti on töös andmekogumisrakenduse väljavahetamine ja eSTATist väljavahetamisega alustamine. Eelmisel aastal hakati tegelema ka kvaliteedisüsteemi uuendamisega, alustades põhinäitajate kvaliteedinäitajate inventuurist. Ebaõnnestumiseks võib pidada regulaarse andmehalduse süsteemi alguse viibimist nii asutuse sees kui ka väljaspool. Tegevuse mõte oli oluliselt parandada andmete leitavust ja kasutust ning lihtsustada andmete taaskasutamist. Takistuseks said metodoloogilised ja tehnoloogilised tegurid ning alternatiivsed prioriteedid.

Tehti ettepanek käsitleda programmiväliseid töid eraldi teemapunktina järgmistel nõukogu koosolekutel sügisel oma seisukoha kujundamiseks.

OTSUSTATI:

2.1. Võtta informatsioon teadmiseks.

3. Statistikanõukogu 2024. aasta aruanne

Hede Sinisaar andis teada, et statistikanõukogu 2024. aasta aruande mustand on koostatud ning valmis nõukogu liikmete edasiseks redigeerimiseks. Aastaruande struktuur on lähtunud nõukogu korralduses pandud ülesannetest ja käsitleb teemasid nende punktide järjestuses. Aruandes on teemad, mida jõuti eelmisel aastal nõukogu koosolekutel käsitleda ja mõned nendest teemadest jätkusid ka selle aasta alguses. Aruanne koosneb viiest peatükist, mis tegelevad viie teemaga – kokkuvõtte olulisest, statistikasüsteem, statistika õigusloome, makromajandusstatistika, andmehaldus ning ülevaade nõukogu tööst ja koosseisust.

Veiko Tali tegi ettepaneku lisada nõukogu liikmete nimede juurde ka asutuste nimetused, rõhutada olulisemaid teemasid, nagu makromajandus, andmehaldus, põhistatistika, ja tuua need tekstis selgemalt välja.

Hede Sinisaar tegi ettepaneku jagada aastaruande mustandit nõukogu liikmetega ühises tekstitöötluskeskkonnas kirjalikuks redigeerimiseks. Aastaruande kinnitamise tähtaeg on 23. aprill 2025.

OTSUSTATI:

- 3.1. Jätkata aastaruande redigeerimist kirjalikult ühise tekstitöötluskanali kaudu.
- 3.2. Menetleda aruannet kuni 18. aprilli õhtuni.
- 3.3. Kinnitada aastaruanne hiljemalt 23. aprilliks 2025.

4. Muud küsimused

Urmet Lee teavitas nõukogu, et Statistikaametil on valminud uus kaardirakendus, ning julgustas kõiki seda kasutama ja tagasisidet andma.

LISAD

1. Statistikanõukogu_27.03.2025_esitus

(allkirjastatud digitaalselt)

Hede Sinisaar

(allkirjastatud digitaalselt)

Anneli Saarma